

ART&DESIGN

Major Alexa

2022. 10. 13.

A TISZTÁNLÁTÁS MARGÓJÁRA

Tudósítás Nádas Péter és Szűcs Attila beszélgetéséről a Deák Erika galériában

Tartalom értékelése (2 vélemény alapján):

5 csillag4.5 csillag4 csillag3.5 csillag3 Stars2.5 csillag2 csillag1.5 csillag1 csillag0.5 csillag

A kiállítás teljes anyagát Iphone-nal fotózta Nádas Péter, a legutóbb megjelent Rémtörténetek című kötet írása közben. A Minimo. A sötétség színein című kiállítást adó képekről beszélgetett Szűcs Attila képzőművész Nádas Péterrel a Deák Erika Galériában szeptember 30-án.

Egyre több és több látogató csorgott be a Deák Erika galériába, a kezdés előtti 30 perc is intenzíven telt – kíváncsi szemek fürkészték Nádas Péter fotóit, számos személyes benyomás, érzékelés, vélemény hangzott el a képek kapcsán. Mire Nádas Péter és Szűcs Attila előléptek, már csak a galéria egy kis szegletében tudtak helyet foglalni.

Szűcs Attila azzal a gondolattal indította a beszélgetést, hogy bár érti valamennyire, miről szólnak a képek, közben mégis zavarba ejtő a 'minimo' jelző, mivel eszköztelen, kevés dolog van rajtuk, nem tudja, hogyan lehetne megközelíthetővé tenni. Hónapokon át elemezte a fotókat, majd lett egy erős érzése a megfejtésre, amelyre Nádas *Világító részletek* című írása adta a megerősítést számára, hiszen ott visszatérő és fontos motívum a visszapillantás, sőt, ez a *Minimo* kötet végén is megjelenik. A tiszta pillantás két formáját ragadta meg Szűcs elemzésekor: az egyik a gyermek tekintete, mikor össze tudja rakni a látványt, de még nem tud beszélni. Vagyis

azt a nyelv előtti állapotot emelte ki, ahol úgy érzékeljük a világot, hogy az még ráakódott sallangoktól, ballasztoktól mentes, mivel úgy látjuk, ami. Viszont a képzőművész szerint ez a kiállítás nem erről a tiszta pillantásról, hanem arról a nem fiziológiai emberhez tartozó másik formáról szól, a távozó lélek pillantásáról, aki felülről kezd el látni dolgokat, kristálytiszta tudattal. A kulcs tehát a megismerés élménye.

Nádas Péter: *Gomboszeg*, 2020. 01. 11. 06:19, ed. 1/5 + 2 AP. Technika: giclée print. Méret: 66x49,5 cm ©
Deák Erika Galéria jóvoltából

Nádas a képzőművész értelmezését úgy nyugtázta, hogy felvetése a halálközeli élmény szemléletéből indul ki, absztrakt módon. Ezt a szálát vitte tovább, párhuzamot vonva a születés és a halál között, hiszen mint elmondta, a fény felé haladunk, mindez pedig a szülőcsatorna képében teljesedik ki. Ehhez az egyik kiállított fotót is hozzákapcsolta, mely pont ezt a momentumot ábrázolja, de nem a születést magát, hanem a halált, mint a születés visszaidézését. Az éjszakai képek kapcsán összefoglalta, hogy egyértelműen egy olyan ember készítette őket, aki ezt a küszöbélményt átélte:

Valamennyien nem annyira a haláltól tartunk, mint a meghalás kínos és fájdalmas folyamatától.

A beszélgetés erről a pontról a fotográfia problémájára terelődött, amely a digitális technika határaitól és a különböző fényeffektusokról szólt. Az író kiemelte a képein megjelenő két fénymodul – a mesterséges és természetes fény – szerepét, amellyel fotóin játszott. Elmagyarázta, hogy a digitális az analóg fotózással szemben nem fényre, hanem színre érzékeny, színeket fog fel. A fény mennyiség ellenére is fel akar fogni minden színt, de ilyenkor zavarba jön, és a saját pixeleit dolgozza fel, tehát hibázik – s ez a technikai hiba az, ami Nádas Pétert foglalkoztatni kezdte, hiszen ezzel még a mérnökök sem tudnak mit kezdeni. Ugyanakkor szintén hangsúlyozta a térbeliség megjelenítésének lehetetlenségét a digitális fotózás esetében. Az analóg fényképezés a reneszánsz perspektívát használja, sőt, a festészet alapját is ez a háló képezte meg sokáig, azonban a digitális fotózásban maga a pixel a háló, grafikai minta, ami nem tudja felfogni azt, hogy térben látunk. Itt kanyarodott az író a csendéletekhez, amelyek mélységük nélkül csak színekkel rendelkeznek.

Nádas Péter: *Gomboszeg*, 2019. 07. 15. 08:18, ed. 1/5 + 2 AP. Technika: giclée print. Méret: 61x45,7 cm © Deák Erika Galéria jóvoltából

Nádas szerint a fényképezés visszacsúszott az egyiptomi művészethez, mivel minden egy síkban van, megszűnt a tér, csak a színek orgiája létezik. Szűcs Attila azonban megcáfolta ez a nézetet azzal, hogy a térélmény egy olyan illúziókeltés, ami egyedül az emberi agyban keletkezik. Attól függetlenül, hogy hallottunk-e a reneszánsz művészettörténeti kategóriájáról vagy sem, megtanultunk térben látni, mert megtanítottak rá minket; de ő itt arra

az ellentétre gondolt, amely a fekete-fehér analóg fényképezést elválasztja a digitálístól – válaszolta azonnal Nádás. Egy fekete-fehér analóg fotónál az előhívás hatásmechanizmusa, a fényérzékenység is azt eredményezi, hogy magának az emulziós anyagnak is lesz tere, amelybe bele tudunk menni, hiszen a sötét, mint olyan, vonzza a tekintetet, ezzel szemben a fény elvakít.

A fény a feketében úgy jelenik meg, mint a világ teremtő ereje – magyarázta. – Fény nélkül fekete-fehér fényképezés nem létezik, ezzel szemben a világnak olyan teológiája még nem volt, hogy szín nélkül a világegyetem nem létezhet.

Összegezve tehát az író az anyagsághoz való viszonyunk szempontjából beszélt a térről. Kiegészítésképp megjegyezte, hogy egyik képén a lemenő Nap még mindig ott csücsül a felhőkön, csak ő ezt szabad szemmel nem, de a digitális pixel látja, ez pedig az a zavar, amelyről korábban szó volt. Szűcs ennél a pontnál megjegyezte, hogy a pixelek okozta hibák nem szándékosan, hanem véletlen születnek, ám Nádás Péter megint csak nem értett vele egyet, mivel szerinte az Iphone képtelen véletlen képet csinálni – és itt jutottunk el az éjszakai képek és csendéletek után a pseudo-önarcképekhez, a tárlatot bemutató beszélgetés utolsó etapjához. Kiemelte azt a képét, ahol nem érti, hogyan történt, hogy nem a bemozdulást rögzítette a telefon, hanem egy elmosódott kép lesz az eredmény. Egy újabb technikai problémára tért ki, a vakura, amelyet ő sosem szeretett, míg másnak természetes vagy akár alapértelmezett fotótechnikai szerszám. Mit lehetne csinálni annak érdekében, hogy ne tegye tönkre az arcot? – tanakodott az író, mivel meglátása szerint a vaku az arc dimenzióit oltja ki, szétteríti, értelmetlenné teszi. Szűcs Attila az önarckép kapcsán a nárcizmus fogalmát dobta be a beszélgetésbe, hiszen úgy látja a portrék esetét, amelyek az egótól válnak függetlenné. Habár nem tartja magát nárcisztikusnak Nádás Péter, de abban mindketten egyetértettek, hogy egy művésznek szükséges egy bizonyos fokú nárcisztikusság.

Nádás Péter: *Minimo. A sötétség színein* enteriőrfotó © Kovács Anikó, a Deák Erika Galéria jóvoltából

A művésznak maga a művész a legközelebbi modellje – egészítette ki Nádas. Az író-fotográfus sok portréján eltünteti magát, ott van, de még sincs ott – ez tekinthető egy irodalmi szándéknak. Annak az ének az eltüntetéséről van szó, akinek véleménye van állandóan, s akit egy olyan buborék vesz körül, amelyben mindenki egyetért vele, nincsenek nézeteltérések, s azon belül kommunikál. Ennek az irodalmi és fotográfiai ének a megszüntetése az író számára egy festészeti gesztus utánzása is.

A beszélgetés végéhez érve Szűcs a külső és belső szemlélet találkozását, s az ebből fakadó feszültséget emelte ki, mire Nádas azzal érvelt, hogy az ember, természetéből fakadóan szeret a dolgok mögé látni, azonban határtalan megnyilvánulás nem létezik, mivel lehet bármilyen – játékos, drámai, tragikus –, de mindegyiknek van egy megszabott határa. Ő is kísérletezett vele, viszont mint megvallotta, a végeredmény ízléstelen, gusztustalan lett.

Szűcs utolsó felvetése a határok kapcsán a képek méretére utalt, amely az írónál a 18x24-es képméretet jelenti, ennél nem hajlandó jobban felnagyítani őket. Nádas kifejtette, hogy van egy technikai adottság, vannak határai a felnagyításnak, de utána szétesik a kép. Az is fotótörténelmi jelenség, hogy egyre nagyobbak lesznek a képek, azonban ő ezzel sosem azonosult. A képeknek van egy optimális pontjuk, hogy honnan nézzük a műveket, ez igaz bármilyen műalkotásra, Nádasnak pedig a közelség a fontos. Végül azzal a gondolattal zárult a beszélgetés, hogy az alkotói jelenlét felismerése, a személyes intellektus beledolgozása a műbe a fotográfia számára zárt. Azonban, ha a retusálást nézzük, amit fiatal fotográfus tanoncként jól kitanult, az sem a hamisítás jegyében történt, hiszen lényeges volt az arc karakterének tiszteletben tartása, azaz, hogy ne nyúljanak bele a realitásba. Ez pedig szépen lezárta a tisztánlátás gondolatának kérdéseit, amelyekkel a képzőművész indította az egész beszélgetést.

Nádas Péter. Fotó © Kovács Anikó, a Deák Erika Galéria jóvoltából

Az izgalmas vitákban bővelkedő eszmecsere minden bizonnyal választ tudott adni a közönségnek arra a kérdésére, miszerint hogyan érdemes megközelíteni a fotósorozatot. Ahogy Nadas Péter is kiemelte, nemcsak nézni érdemes a képeket, de mögéjük is kell látni.

Fotók: Kovács Anikó © Deák Erika Galéria jóvoltából

Minimo.	A	sötétség	színein
Nadas Péter kiállítása november 11-ig tekinthető meg a Deák Erika galériában nyitva tartási időben, szerdától péntekig 12 és 18 óra között.		További információ ezen a linken .	
Helyszín: Deák Erika Galéria • 1066 Budapest, Mozsár utca 1.			